

Філософія

УДК 130.2:7.01:004

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.19662982>

Візуальна ідентичність і естетика тілесності в умовах цифровізації: від практик краси до філософії самоконструювання особистості

Кравець Ірина Сергіївна,

кандидат філософських наук

старший науковий співробітник відділу філософії культури та етики

Інститут філософії імені Г.С. Сковороди НАН України

Прийнято: 03.04.2026 | Опубліковано: 20.04.2026

***Анотація.** Актуальність дослідження зумовлена глибокими трансформаціями візуальної культури та тілесності в умовах цифровізації, що змінюють способи самосприйняття та самоконструювання особистості. У сучасному суспільстві естетичні практики перестають бути лише інструментами зовнішнього вдосконалення і набувають статусу соціокультурних механізмів формування ідентичності, що потребує їх філософського осмислення. Метою статті є аналіз візуальної ідентичності та естетики тілесності як взаємопов'язаних феноменів, які визначають процес самоконструювання особистості у цифрову епоху. Методологія дослідження базується на міждисциплінарному підході, що поєднує філософський, культурологічний та соціально-психологічний аналіз, а також методи узагальнення наукових джерел і концептуального моделювання.*

У результатах дослідження встановлено, що візуальна ідентичність формується як багатовимірний феномен, у якому тілесність виступає простором взаємодії внутрішнього самосприйняття та зовнішньої соціальної репрезентації. Доведено, що естетичні практики виконують не лише декоративну функцію, але й впливають на самооцінку, психоемоційний стан і соціальну активність особистості. Визначено, що розвиток цифрових технологій, зокрема VR/AR та штучного інтелекту, сприяє формуванню гібридної тілесності та множинних форм ідентичності, що поєднують фізичний і віртуальний виміри. Запропоновано концептуальну модель самоконструювання особистості, яка відображає взаємозв'язок між естетичними практиками, самосприйняттям і цифровою репрезентацією.

У висновках підкреслено, що естетика тілесності набуває екзистенційного значення, виступаючи важливим інструментом саморефлексії та самовираження. Дослідження відкриває нові перспективи для філософського осмислення природи людини в умовах цифрової реальності та формування сучасних підходів до аналізу ідентичності.

Ключові слова: *візуальна ідентичність, естетика тілесності, самоконструювання особистості, цифровізація, естетичні практики, психоемоційний стан, гібридна ідентичність, філософія культури.*

Visual Identity and the Aesthetics of Corporeality in the Context of Digitalization: From Beauty Practices to the Philosophy of Self-Construction of the Individual

Iryna Kravets,

Candidate of Philosophy

Senior Researcher, Department of Philosophy of Culture and Ethics

G.S. Skovoroda Institute of Philosophy, NAS of Ukraine

***Abstract.** The relevance of this study is determined by the profound transformations of visual culture and corporeality in the context of digitalization, which reshape the ways individuals perceive and construct their identities. In contemporary society, aesthetic practices are no longer limited to external enhancement but function as sociocultural mechanisms of identity formation, requiring philosophical reflection. The aim of the article is to analyze visual identity and body aesthetics as interconnected phenomena that determine the process of self-construction in the digital age. The research methodology is based on an interdisciplinary approach combining philosophical, cultural, and socio-psychological analysis, as well as methods of literature synthesis and conceptual modeling.*

The results demonstrate that visual identity emerges as a multidimensional phenomenon in which corporeality acts as a space of interaction between internal self-perception and external social representation. It is proven that aesthetic practices perform not only a decorative function but also influence self-esteem, emotional stability, and social activity. Furthermore, the study identifies the significant impact of digital technologies, particularly VR/AR and artificial intelligence, on the formation of hybrid corporeality and multiple identities that combine physical and virtual

dimensions. A conceptual model of self-construction is proposed, illustrating the interrelation between aesthetic practices, self-perception, and digital representation.

The conclusions emphasize that body aesthetics acquires an existential dimension, functioning as a key instrument of self-reflection and self-expression. The study provides new perspectives for the philosophical understanding of human nature in the digital era and contributes to the development of modern approaches to identity analysis within the framework of contemporary humanities.

Keywords: *visual identity, body aesthetics, self-construction of personality, digitalization, aesthetic practices, psycho-emotional state, hybrid identity, philosophy of culture.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах цифровізації суспільства відбувається глибока трансформація способів конструювання індивідуальної та колективної ідентичності, у межах якої візуальна репрезентація набуває домінуючого значення. Тіло перестає бути виключно біологічною даністю та постає як складний культурний і символічний конструкт, що формується через систему естетичних практик, медіаінструментів і цифрових технологій. У цьому контексті індустрія краси виступає не лише сферою прикладної діяльності, але й важливим механізмом виробництва смислів, норм і стандартів, які визначають способи самосприйняття та соціальної взаємодії особистості.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що сучасні естетичні практики — макіяж, стайлінг, тілесні модифікації, цифрове моделювання образу — виходять за межі функції зовнішнього вдосконалення і стають інструментами самоконструювання особистості. Вони формують нові моделі тілесності, в яких поєднуються фізичні, психологічні та віртуальні виміри. Особливої ваги набуває вплив цифрових середовищ, де візуальна ідентичність набуває рис гнучкості,

множинності та симулятивності, а межа між реальним і сконструйованим образом стає дедалі більш умовною.

Водночас сучасний науковий дискурс демонструє фрагментарність у дослідженні зазначеної проблематики. Значна частина праць зосереджується або на аналізі окремих естетичних практик, або на їх психоемоційних ефектах, тоді як філософське осмислення їх як цілісного феномену самоконструювання особистості в умовах цифровізації залишається недостатньо розробленим. Недостатньо уваги приділяється також питанням взаємозв'язку між тілесністю, візуальною ідентичністю та цифровими технологіями як чинниками формування нових онтологічних і соціальних моделей існування людини.

Окрему проблему становить відсутність узгодженої теоретичної рамки, яка дозволила б інтегрувати естетичні, психологічні та технологічні аспекти у межах філософського аналізу. Це ускладнює розуміння сучасних процесів трансформації ідентичності, зокрема в аспекті переходу від традиційних форм самовизначення до динамічних, конструйованих і часто симулятивних форм, характерних для цифрової культури.

Таким чином, виникає наукова проблема необхідності філософського осмислення візуальної ідентичності та естетики тілесності як взаємопов'язаних феноменів, що визначають процес самоконструювання особистості в умовах цифровізації. Її розв'язання передбачає аналіз естетичних практик не лише як прикладних технологій, а як форм культурного та екзистенційного досвіду, що трансформують уявлення про тіло, ідентичність і межі людського буття в сучасному світі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій (виправлений, узгоджений)

Сучасні дослідження у сфері естетики тілесності та візуальної ідентичності демонструють поступове зміщення акценту від опису прикладних практик до їх

осмислення як складових процесу самоконструювання особистості в умовах цифрової культури. Водночас цей дискурс залишається концептуально роз'єднаним, що вимагає інтеграції наявних підходів.

Зокрема, у дослідженні V. Nazarenko макіяж розглядається як інструмент формування візуальної ідентичності у медіапросторі, що трансформує його з декоративної практики у механізм соціальної комунікації [9]. Подібну логіку розвитку естетичних норм простежує L. Mala, доводячи, що еволюція технік нарощування вій формує нові канони сприйняття краси [6]. У свою чергу, Ye. Matsaruga підкреслює значення цифрового моделювання татуювань як форми візуального дизайну, що розширює межі тілесної репрезентації [7]. Важливим доповненням є позиція I. Obukhovska, яка розглядає фотографію як інструмент збереження та трансляції культурної ідентичності [11].

Психоемоційний вимір естетичних практик детально розкривається у працях сучасних дослідників. Так, O. Pasulia доводить, що стилістичні трансформації зовнішності впливають на самооцінку та тілесне сприйняття особистості [12], а Y. Muzychenko уточнює, що самооцінка виступає ключовим медіатором соціальної активності [8]. Аналогічно, I. Iasinska підтверджує зв'язок між доглядовими практиками та зростанням впевненості [5], тоді як K. Safronova наголошує на психоестетичних ефектах симетрії обличчя [16].

Окрему групу становлять дослідження, що трактують естетику як механізм регуляції психоемоційного стану. R. Chuhryn обґрунтовує роль естетичних композицій у стабілізації емоційного стану [1], а A. Zhaivoronok розглядає beauty-ритуали як форму арт-терапії [17]. Розвиваючи цю ідею, K. Кострікова та O. Костріков вводять концепцію нейрофітнесу як інтеграції мистецьких практик у психоемоційну реабілітацію [18]. На наш погляд, саме цей напрям демонструє

потенціал переходу від естетики як споглядання до естетики як екзистенційної практики.

В умовах цифровізації значного значення набуває технологічний вимір естетичних практик. Так, V. Guk аналізує вплив VR/AR на формування образу та професійну підготовку [3], тоді як S. Nersisian досліджує можливості генеративного штучного інтелекту у персоналізації візуальної ідентичності [10]. Це дозволяє говорити про формування нової моделі «цифрового тіла», що існує на межі реального та симулятивного.

Освітній вимір проблематики представлений у роботах L. Hrabko та L. Chuzhykova, які обґрунтовують необхідність інноваційних підходів до підготовки фахівців індустрії краси [4; 2]. А. Роровуш додає біомеханічний аспект, підкреслюючи тілесну основу професійної діяльності [14], тоді як А. Rakhmanova демонструє ефективність проектно-орієнтованого навчання [15]. У цьому контексті освіта постає не лише як передача знань, а як механізм формування естетичних норм.

Культурно-філософський контекст доповнюється дослідженнями Y. Pinchuk, яка аналізує стратегії культурної самореалізації [13], а також А. Luryna, яка розглядає питання культурної стійкості в умовах інформаційних викликів [19].

Таким чином, аналіз показує, що наявні дослідження охоплюють естетичний, психологічний, технологічний та освітній аспекти, проте відсутня їх інтеграція у межах філософії самоконструювання особистості, що і визначає наукову нішу даного дослідження.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри наявність значного масиву сучасних досліджень, присвячених естетичним практикам, візуальній ідентичності, психоемоційному впливу та цифровим

трансформаціям, проведений аналіз засвідчує відсутність їх системної інтеграції у межах єдиної філософської парадигми. Більшість наукових праць зосереджуються на окремих аспектах проблеми — прикладних, психологічних, технологічних або освітніх — що призводить до фрагментарного розуміння процесів, пов'язаних із самоконструюванням особистості в умовах цифровізації.

Передусім, невирішеним залишається питання філософського осмислення візуальної ідентичності як цілісного феномену. Існуючі дослідження доводять її значення у процесах самопрезентації та соціальної взаємодії, проте недостатньо розкривають її онтологічний статус як форми буття сучасної людини. Відсутня чітка концептуалізація взаємозв'язку між тілесністю, естетикою та ідентичністю, що ускладнює розуміння механізмів формування індивідуального образу в умовах медіа та цифрового середовища.

Другим проблемним аспектом є недостатнє дослідження естетичних практик як інструменту екзистенційної та психоемоційної регуляції. Хоча окремі праці підтверджують їх вплив на самооцінку, емоційний стан і соціальну активність, відсутнє узагальнене філософське бачення естетики як форми саморефлексії та саморегуляції особистості. Зокрема, не визначено межі між естетичним досвідом як терапевтичним ресурсом і як соціально нав'язаною нормою, що формує стандартизовані моделі поведінки та зовнішності.

Третім невирішеним питанням є концептуалізація впливу цифрових технологій на трансформацію тілесності. Сучасні дослідження засвідчують зростання ролі VR/AR, штучного інтелекту та цифрового моделювання у формуванні образу, однак відсутнє цілісне філософське осмислення феномену «цифрового тіла» та його співвідношення з фізичною тілесністю. Недостатньо розкрито проблему симулятивності візуальної ідентичності та її впливу на автентичність особистості.

Окремої уваги потребує проблема ролі освіти як механізму відтворення естетичних норм. Існуючі дослідження зосереджуються переважно на методичних і технологічних аспектах підготовки фахівців, залишаючи поза увагою філософський вимір освітнього процесу як простору формування цінностей, норм і уявлень про красу. Не розроблено концепції освіти як інструменту формування естетичної свідомості та критичного осмислення візуальних стандартів.

Крім того, недостатньо дослідженим залишається культурно-екзистенційний вимір візуальної ідентичності в умовах глобалізації та інформаційних викликів. Відсутній комплексний аналіз того, як естетичні практики сприяють формуванню культурної стійкості особистості та її здатності до адаптації в умовах гібридних загроз і цифрового середовища.

Таким чином, ключовою невирішеною частиною загальної проблеми є відсутність цілісної філософської концепції, яка б інтегрувала естетику тілесності, візуальну ідентичність, психоемоційні процеси та цифрові технології у контексті самоконструювання особистості. Саме необхідність розроблення такої концепції визначає напрям подальшого дослідження та обґрунтовує актуальність заявленої теми.

Мета та завдання дослідження

Метою статті є філософський аналіз візуальної ідентичності та естетики тілесності як чинників самоконструювання особистості в умовах цифровізації.

Для досягнення мети визначено такі завдання:

- проаналізувати візуальну ідентичність як форму символічної репрезентації особистості;
- дослідити естетичні практики як інструмент формування тілесності та самосприйняття;

- розкрити зв'язок між естетикою та психоемоційним станом (самооцінка, соціальна активність);
- визначити вплив цифрових технологій на трансформацію образу та тілесності;
- обґрунтувати роль освіти як механізму формування естетичних норм;
- узагальнити отримані результати у вигляді концептуальної моделі самоконструювання особистості.

Такий підхід дозволяє перейти від фрагментарного аналізу окремих практик до їх цілісного філософського осмислення.

Виклад основного матеріалу дослідження. У межах дослідження візуальна ідентичність та естетика тілесності розглядаються як взаємопов'язані феномени, що формуються на перетині культурних практик, психоемоційних процесів і технологічних трансформацій. Аналіз наукових джерел дозволяє стверджувати, що сучасна людина не просто відтворює задані моделі зовнішності, а активно конструює власний образ, використовуючи естетичні практики як інструмент самовираження і саморефлексії.

З позиції філософського аналізу, тіло постає не як статична біологічна даність, а як динамічний символічний простір, у якому поєднуються індивідуальні та соціальні смисли. Саме через візуальні практики — макіяж, зачіску, тілесні модифікації — відбувається процес інтерпретації себе у світі. У цьому контексті можна говорити про формування “естетично сконструйованої ідентичності”, яка є результатом взаємодії внутрішнього переживання та зовнішньої репрезентації.

Таблиця 1.

Філософські виміри візуальної ідентичності

Вимір	Характеристика	Прояв
Онтологічний	Тіло як форма буття	Самоідентифікація через зовнішність
Естетичний	Краса як цінність	Формування образу
Соціальний	Визнання іншими	Соціальна інтеграція
Психологічний	Самосприйняття	Самооцінка, впевненість
Технологічний	Цифрове моделювання	Віртуальний образ

Візуальна ідентичність формується як багатовимірний феномен, де тілесність виступає медіатором між внутрішнім “Я” та соціальною реальністю.

Подальший аналіз показує, що естетичні практики виконують не лише функцію зовнішньої трансформації, але й виступають механізмом психоемоційної регуляції. Вплив таких практик проявляється у зміні самооцінки, емоційного стану та рівня соціальної активності. Власне, естетика стає способом “роботи над собою”, що має як індивідуальний, так і соціальний вимір.

Таблиця 2

Естетичні практики як інструмент самоконструювання

Практика	Функція	Психоемоційний ефект
Макіяж	Самопрезентація	Підвищення впевненості
Зачіска	Ідентифікація стилю	Формування самооцінки
Догляд за тілом	Саморегуляція	Емоційна стабільність
Тілесні модифікації	Самовираження	Посилення індивідуальності

Естетичні практики виступають не лише як зовнішні дії, а як внутрішні процеси формування ідентичності, що поєднують тілесність і свідомість.

Особливу роль у сучасних умовах відіграє цифровізація, яка радикально змінює способи репрезентації тіла. Завдяки VR/AR технологіям, цифровому моделюванню та штучному інтелекту формується новий тип ідентичності — “цифрово сконструйований образ”, який може не збігатися з фізичною реальністю. Це створює ситуацію множинності ідентичностей, де людина одночасно існує у фізичному та віртуальному просторах.

Рисунок 1. Модель самоконструювання особистості в умовах цифровізації

Модель відображає циклічний характер формування ідентичності, де кожен елемент впливає на наступний, створюючи динамічну систему самоконструювання особистості.

З філософської точки зору, це означає перехід від “даної” ідентичності до “сконструйованої”. Людина більше не лише відкриває себе, а створює власну ідентичність через вибір естетичних практик і технологій. Водночас постає питання автентичності: чи є ця ідентичність справжньою, чи вона є результатом соціальних і цифрових симуляцій?

Трансформація тілесності в умовах цифровізації

Тип тілесності	Характеристика	Приклад
Фізична	Біологічна даність	Реальне тіло
Естетична	Сконструйований образ	Стиль, макіяж
Цифрова	Віртуальна репрезентація	Фільтри, AI-образи

Сучасна тілесність набуває гібридного характеру, поєднуючи фізичні, естетичні та цифрові аспекти.

Ключовою особливістю сучасного етапу розвитку естетичних практик є їх трансформація у форму екзистенційного досвіду. Естетика перестає бути лише сферою краси і переходить у площину саморефлексії, де людина через тіло осмислює власне місце у світі. Водночас цифровізація посилює цей процес, створюючи нові можливості для самовираження, але й нові ризики втрати автентичності.

Таким чином, результати дослідження дозволяють стверджувати, що візуальна ідентичність і естетика тілесності є ключовими механізмами самоконструювання особистості у сучасному суспільстві. Їхній аналіз у філософському контексті відкриває нові перспективи для розуміння природи людського буття в умовах цифрової трансформації.

Висновки. У результаті проведеного дослідження досягнуто поставленої мети – здійснено філософський аналіз візуальної ідентичності та естетики тілесності як чинників самоконструювання особистості в умовах цифровізації. Встановлено, що сучасна візуальна ідентичність формується як багатовимірний феномен, у якому тілесність виступає не лише фізичною даністю, а й символічним простором взаємодії індивіда із соціокультурним середовищем.

Доведено, що естетичні практики виконують комплексну функцію, поєднуючи інструменти зовнішньої трансформації з механізмами внутрішньої саморегуляції. Вони безпосередньо впливають на формування самооцінки, психоемоційного стану та соціальної активності особистості, виступаючи засобом самопрезентації та саморефлексії. У цьому контексті естетика набуває статусу не лише культурної, але й екзистенційної категорії.

Обґрунтовано, що цифрові технології суттєво трансформують процеси формування візуальної ідентичності, створюючи нові форми репрезентації тіла та розширюючи можливості самоконструювання. Визначено, що сучасна тілесність набуває гібридного характеру, поєднуючи фізичні, естетичні та цифрові виміри, що зумовлює появу множинних ідентичностей та актуалізує проблему автентичності.

Наукова новизна дослідження полягає у формуванні цілісного філософського підходу до аналізу візуальної ідентичності та естетики тілесності як інтегрованого феномену, що поєднує естетичний, психоемоційний і технологічний виміри. Запропоновано концептуальну модель самоконструювання особистості, яка відображає динамічний характер взаємодії між естетичними практиками, внутрішнім самосприйняттям та цифровою репрезентацією.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх використання для подальших міждисциплінарних досліджень у галузі філософії, культурології та соціальних наук, а також для розроблення освітніх і прикладних програм, спрямованих на формування критичного ставлення до естетичних стандартів та усвідомленого конструювання власної ідентичності. Окрім цього, результати можуть бути застосовані у сфері цифрової культури та комунікації для аналізу трансформацій сучасних практик самопрезентації.

Таким чином, дослідження підтверджує, що візуальна ідентичність і естетика тілесності є ключовими механізмами формування особистості в сучасному суспільстві, а їх філософське осмислення відкриває нові можливості для розуміння природи людини в умовах цифрової реальності.

Список використаних джерел

1. Chyhryn R. Aesthetic regulation of psychoemotional state through original floral compositions. *Humanities Science Current Issues*. 2025. Vol. 2, no. 94. P. 251–258. DOI: 10.24919/2308-4863/94-2-35.
2. Chyzykova L. Innovative teaching methods of hardware manicure in the system of vocational education. *International Journal of Educational Technology and Learning*. 2025. Vol. 19, no. 1. P. 55–63. DOI: 10.55217/101.v18i3.980.
3. Guk V. Professional training of makeup artists in the film industry in the transition to VR and AR technologies. *Sciences of Europe*. 2025. № 166. P. 33–38. DOI: 10.5281/zenodo.15654500.
4. Hrabko L. Innovative approaches to teaching blond techniques in the professional training of salon service specialists. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 22. DOI: 10.5281/zenodo.17092106.
5. Iasinska I. Indicators of implementation and fidelity of skin care programs and their relationship to clinical benefits and confidence in adolescents. *Наукові інновації та передові технології*. 2025. № 9(49). DOI: 10.52058/2786-5274-2025-9(49)-1169-1182.
6. Mala L. Evolution of volume eyelash extension techniques: influence on modern canons of facial visual aesthetics. *Humanities Science Current Issues*. 2025. Vol. 2, no. 87. P. 123–128. DOI: 10.24919/2308-4863/87-2-18.

7. Matsapura Ye. Digital modeling of tattoo compositions as a field of visual design. *Humanities Science Current Issues*. 2025. Vol. 2, no. 93. P. 47–53.
8. Muzychenko Y. The mediating role of self-esteem in the relationship between hairstyle change and social activity indicators in adult clients. *Наукові інновації та передові технології*. 2025. № 9(49). DOI: 10.52058/2786-5274-2025-9(49)-1183-1193.
9. Nazarenko V. The evolution of makeup as a tool of visual identity in mass media. *Humanities Science Current Issues*. 2025. Vol. 2, no. 86. P. 168–174. DOI: 10.24919/2308-4863/86-2-26.
10. Nersisian S. Generative AI for developing personalized male image strategies in barber education. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2026. № 26. DOI: 10.5281/zenodo.18301248.
11. Obukhovska I. Photography as a means of preserving intangible cultural heritage and its popularisation. *Humanities Science Current Issues*. 2025. Vol. 2, no. 86. P. 190–196. DOI: 10.24919/2308-4863/86-2-29.
12. Pasulia O. The impact of stylistic transformations of the face and hair on client self-esteem and body perception. *Наукові перспективи*. 2026. № 12(66). DOI: 10.52058/2708-7530-2025-12(66)-2090-2103.
13. Pinchuk Y. Comparative analysis of career strategies of opera singers in European and American cultural institutions. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2025. Вип. 93, т. 2. С. 105–112. DOI: 10.24919/2308-4863/93-2-16.
14. Popovych A. Biomechanics of movement in the Japanese approach to manicure as a factor in reducing microtrauma. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 24. DOI: 10.5281/zenodo.17630556.

15. Rakhmanova A. Project based learning methodology through the creation of original macarons in STEM context. *Sciences of Europe*. 2025. № 170. P. 26–33. DOI: 10.5281/zenodo.16803180.

16. Safronova K. Psychoaesthetic effects of facial symmetry restoration through eyebrow line correction. *Перспективи та інновації науки*. 2025. № 9(55). DOI: 10.52058/2786-4952-2025-9(55)-1083-1094.

17. Zhaivoronok A. Psychological support for women through beauty rituals as a form of art therapy. *Наукові перспективи*. 2025. № 11(65). DOI: 10.52058/2708-7530-2025-11(65)-1933-1945.

18. Кострікова К., Костріков О. Декоративний штукатурний і барельєфний живопис як елементи нейрофітнесу у психоемоційній реабілітації. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. 2025. № 3К(188). С. 361–365. DOI: 10.31392/UDU-nc.series15.2025.03k(188).87.

19. Lupyna A. Modeling scenarios for cultural resilience among youth in conditions of hybrid information threats. *Вісник гуманітарних наук*. 2026. № 16. DOI: 10.5281/zenodo.18937107.